

TÜRKİYEDE REHBERLİK KAVRAMI VE UYGULAMALARININ GELİŞİMİNDE MİLLİ EĞİTİM ŞÛRALARININ ROLÜ

Yrd. Doç. Dr. Süleyman DOĞAN*

Rehberlik kavramının, bugünkü anlamıyla Türk Eğitimine 1950 lerin ilk yıllarında girdiği görüşü pek çok uzman tarafından paylaşılmaktadır (Özoğlu, 1982, s. 53; Kepçeoğlu, 1985, s. 40; Tan, 1986, s. 51). Aslında 1950 den önceki yıllarda da gerek eğitimliteratüründe ve gerekse okul etkinliklerinde öğrencinin kişisel gelişimine yönelik bazı düşünce ve çabaların varolduğunu görmekteyiz.

Bilindiği gibi, Cumhuriyetten sonra Türk Eğitim Sistemi, amaçlar ve içerik yönünden farklı eğitim sistemlerinin etkisinde kalmıştır. II. Dünya Savaşından sonra başlayan dönemde ise Türk Eğitim Sisteminin Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sisteminin etkisinde kaldığı gözlenmektedir (Özoğlu, 1982, s. 52). Bu dönemde Amerika Birleşik Devletleri ile askeri, ekonomik ve eğitim alanlarında başlatılan yardımlar sözü edilen alanlarda Amerikadaki ilke ve uygulamaların ülkemizde yansımaya yol açmıştır (Kuzgun, 1988, s. 17). Türk - Amerikan yardım ve işbirliği çerçevesi içinde bir yandan Amerikalı eğitimci ve psikologlar eğitim sistemimizde incelemeler yapmak üzere Türkiye'ye davet edilirken diğer yandan da bazı Türk eğitimcileri rehberlik alanında uzmanlaşmak üzere Amerika Birleşik Devletlerine gönderilmişlerdir. Baymur (1980)'un da belirttiği gibi, eğitim sistemimizde rehberlik kavram ve anlayışına karşı olan ilginin yaygınlaşmasında dış ülkelerde öğrenim gören ve gezilerde bulunan elemanlarla Amerikadan getirilen uzmanların büyük rolü olmuştur.

Rehberlik konusunda ülkemizde 1950'li yıllarda görülen hızlı çalışmalar ve gelişmeler, daha sonra yetişmiş eleman noksanlığı, yetkililerdeki inanç ve bilgi eksikliği ve de parasal desteğin sağlanamayışı gibi nedenlerden dolayı duraklasa da rehberlik fikir ve kavramının ülke düzeyinde yayılmaya, yeni hazırlanan program ve yönetmeliklerde etkisini göstermeye devam ettiği gözlenmektedir. Bu gelişmelere paralel olarak rehberlik ko-

* İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

nusunun ilk kez bir Milli Eğitim Şûrasında ele alındığını da görmekteyiz (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 7. Milli Eğitim Şûrası Dökümanları, 1961).

Yazımızın bundan sonraki bölümlerinde, rehberlik konusunu ele alan başlıca Milli Eğitim Şûralarında rehberlikle ilgili olarak alınan kararların amaç ve içeriği, eğitim uygulamalarına ne derece yansıtıldığı ve yarattığı sorunları çağdaş rehberlik anlayışı çerçevesinde kısaca tartışılacaktır.

A. Yedinci Milli Eğitim Şûrasında Rehberlik

1960 lı yıllarda ülkemizin girmiş olduğu plânlı kalkınma dönemi, eğitim sistemimizde de bazı yeni görüşleri ve bunlara ilişkin uygulamaları etkili kılmaya başladığı görülmektedir (Özoğlu, 1982, s. 53). Kalkınma plânları, eğitimi insangücü üreten kurumlar olarak gördüğünden rehberliğin eğitimdeki yerini ve önemini yeni bir biçimde ortaya koymuştur. Bu yeni duruma göre rehberlik, insangücü plânlamasına katkısı ölçüsünde eğitim uygulamalarında yer almak durumundadır (Özoğlu, 1982, s. 53).

1962 yılında toplanan VII. Milli Eğitim Şûrası için hazırlanan Ortaöğretim Komitesi Raporunda «Ortaöğretimde Rehberlik» adıyla ayrı bir bölüm ayrılmış ve bu bölümde rehberliğin gereği, orta dereceli okullarda grup saatleri, grup öğretmenleri ve grup saatlerinin işleyişi konuları ele alınmıştır (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, VII. Milli Eğitim Şûrası Dökümanları, 1962, s. 89-91).

Rehberlik konusunun geniş şekilde yer aldığı VII. Milli Eğitim Şûrasında, okullarda öğrencilere yardımda bulunacak birtakım önerilerde bulunulmuştur :

1. Her öğrencinin kendi ilgi, yetenek ve gereksinimlerine uygun eğitim görebilmesi; buna uygun bir öğrenim dalına ve mesleğe yöneltilmesi ve bütün öğretimi süresince uyum ve gelişmesine yardım edecek rehberlik etkinliklerine okullarımızda yer verilmesi.
2. Rehberlik hizmetleri için özel olarak yetiştirilmiş elemanlara gereksinim olduğu ve bu elemanların yetiştirilmesi işinin ele alınması,
3. Rehberlik çalışmalarının gerektirdiği ölçme araçlarının en kısa zamanda hazırlanması,
4. Rehberlik derslerine bütün öğretmen okullarında yer verilmesi,
5. Rehberlik çalışmalarında öğrencilerin yetenekleri, alakaları ve gelişmesi hakkında toplanacak bilgilerin sistemli olarak kaydedilmesi,

6. Halen okullarda çalışan bu işe yatkın öğretmenlerin yaz kursları ile yetiştirilmeleri,
7. «Sınıf öğretmeniği» kurumunun rehberlik anlayışına uygun bir biçimde yeniden düzenlenmesi,
8. Öğrenci kolları gibi ders dışı etkinliklere rehberlik açısından yeni bir düzen ve önem verilmesi,
9. Rehberlik hizmetleri okul içinde yürütülürken, çevrede bu amaçlara yardımda bulunabilecek başka kurum ve etkinliklerle sıkı bir ilişki kurulması (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, VII. Milli Eğitim Şûrası Dökümanları, 1962, s. 37-38).

Bu Şûrada alınan kararlar, VIII. Milli Eğitim Şûrasının toplandığı 1970 yılına kadar çeşitli zamanlarda program, yönetmelik ve tüzüklerle kısmen yansıtılarak uygulanmaya konulmuş; ancak bunlardan bazıları yasa değişikliği gerektirdiğinden ve olanakların kısıtlı olmasından dolayı uygulama alanı bulamamıştır.

VII. Milli Eğitim Şûrası, rehberlik konusuna ilk kez ve en geniş bir şekilde yer vermesi açısından önemli sayılabilir. Ancak Şûranın, rehberlik hizmetlerinin sorumluluğunu birinci derecede öğretmenlere verdiğini ve bunun doğal bir sonucu olarak da grup öğretmenlerinden rehberlik hizmetlerini «Bilgi Verme» ve «Grup Rehberliği» çerçevesinde yürütmelerini beklediğini hemen belirtmek gerekir. Yani grup öğretmenlerinden beklenen rol, öğrencilere gereksinim duydukları olgusal bilgileri sağlamak, okula alıştırmaya programları düzenlemek, okulun kuralları hakkında öğrencileri aydınlatmak ve insan ilişkileri alanında olumlu tutum ve beceriler geliştirici etkinlikler düzenlemektir (Kuzgun, 1988, s. 21). Böyle bir düzenlemede, eğer rehber (uzman) varsa rolü, öğretmen ve yöneticilere çalışmalarında yardımcı olmak, hizmetlerde eşgüdümü sağlamak ve müşavirlik yapmaktır.

Grup rehberliği hizmetlere egemen oldukça, bireysel ve grupla psikolojik danışmanın ihmale uğraması kaçınılmaz gibi görünmektedir. Kaldı ki rehberlik konusunda hiç bilgisi olmayan veya bu konuda en çok hizmet vermeye gönüllü öğretmenler ile kısa süreli kurs ve seminerlere katılan öğretmenlerden okullardaki başarısızlık, disiplin ve çeşitli psikolojik uyumsuzluklar gibi sorunlar karşısında etkili çareler, çözümler beklemek kanımızca fazlaca bir iyimserlik olur (Özoğlu, 1982, s. 53). Günümüzde bile hâlâ rehberlik hizmetlerinin yararına karşı bir inançsızlığın varlığını sürdürmesinin bir nedeni de belki bu hizmetlerin sorumluluğunun başından beri büyük ölçüde öğretmenlere bırakılmış olmasıdır.

B. Sekizinci Milli Eğitim Şûrasında Rehberlik

1970 yılında toplanan VIII. Milli Eğitim Şûrasının gündemini eğitim sisteminin ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkıda bulunacak bir biçimde yeniden düzenlenmesi oluşturmuştur.

Rehberliğe karşı VII. Milli Eğitim Şûrası ile başlayan ilginin VIII. Şûra ile daha da büyük bir ilerleme gösterdiğini gözlemekteyiz. Ülkemizde okullarda rehberlik uygulamalarının başlatılması bakımından VIII. Milli Eğitim Şûrasının önemli bir dönüm noktası olduğu görüşü yaygındır (Özoğlu, 1982, s. 54; Kepçeoğlu, 1985, s. 42; Tan, 1986, s. 59).

Ortaöğretimin yükseköğretim kapısına getirdiği ve yığıdığı öğrenci kitlesinin 1960'larda yarattığı sorunlar, ülkenin en önemli sorunlarından biri haline gelince VIII. Milli Eğitim Şûrası, ortaöğretim sistemi ile yükseköğretime geçişi düzenleyen bir dizi kararlar almıştır.

Öğrencileri yetenek, ilgi, başarı, istek ve gereksinimlerine göre yöneltme; lisenin ilk yılını yöneltme sınıfı olarak belirleme; yöneltme işleminde objektif ölçme araçlarından yararlanma ve rehberlik etkinlikleri ile bu yöneltmeyi destekleme fikri, bu Şûra'nın getirdiği önemli gelişmeler sayılabilir.

Özoğlu (1982)'nin de belirttiği gibi, bu Şûrada, eğitim sistem ve uygulamalarının bireyi merkez alarak onu yetenek, ilgi, başarı ve istekleri doğrultusunda düzenlenmesi hem kendi gelişimi hem de toplum gelişimi açısından önemli kabul edilmiştir.

VIII. Milli Eğitim Şûrasına eğitimde yatay ve dikey geçişlerde karşılaşılan sorunları ve özellikle de lisenin üniversite ve yüksekokulların önüne yığıldığı öğrenci sorununun yöneltme çerçevesi içinde bir rehberlik hizmeti ile çözüme fikrinin egemen olduğu gözlenmektedir.

Bu Şûrada alınmış olan kararların büyük bir kısmı Milli Eğitim Bakanlığı'nca benimsenerek 1970 - 1971 öğretim yılında uygulanmaya konulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı bu öğretim yılında ilk olarak 24 okulda rehberlik programını resmen başlatmıştır.

VIII. Milli Eğitim Şûrası kararlarının diğer önemli bir yanı da 1973 yılında çıkarılmış olan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na büyük ölçüde kaynaklık etmiş olmasıdır. Bu kanun, okullardaki rehberlik etkinliklerine «yöneltme» çerçevesinde yer vermektedir (Resmi Gazete 14574, 24.06.1973).

Sonuç olarak, VIII. Milli Eğitim Şûrası kararlarının, öğrencinin birey olarak gelişmesinin yakından incelenmesini ve izlenmesini ve öğrenciye kişisel yardımda bulunacak olan rehberlik hizmetlerinin eğitimin temel ögesi haline getirilmesi için atılan ilk önemli adımlar olduğunu söyleyebiliriz.

C. Dokuzuncu Milli Eğitim Şûrasında Rehberlik

1974 yılında toplanan IX. Milli Eğitim Şûrasının gündemini, eğitim sisteminin 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda getirilen sisteme uygun olarak düzenlenmesinin gerçekleştirilmesi oluşturulmuştur.

IX. Milli Eğitim Şûrasında getirilen yeniliklerin özünü yöneltme oluşturmaktadır. Bu yenilikler, özellikle, eğitim sistemimizin ağırlığını taşıyan temel eğitimin ikinci kademesi ile ortaöğretimde verimi artırıcı bir özellik taşımaktadır. Böylece, ortaokul üstünde birbirine kapalı dikey kuruluşlardan oluşan, yükseköğretim önüne öğrenci yığın ve başarısız sayılan öğrencileri eleyen ortaöğretim sistemi yerine öğrencileri ilgi, istek ve yeteneklerine ve toplum greksinimlerine göre yükseköğretimin veya çalışma yaşamının çeşitli alanlarına yönelten ve aralarında yatay ve dikey geçiş yollarını açık tutan değişik programlardan oluşmuş bir sistem getirilmeye çalışılmıştır.

Yöneltme sisteminin esasını, ortak dersler, özel dersler ve seçmeli dersler ile öğrencilere her bakımdan yardıma hazır olan rehberlik hizmetleri oluşturmaktadır.

IX. Milli Eğitim Şûrasında alınan kararlar, okullardaki rehberlik uygulamalarına yeni ve önemli boyutlar kazandırmıştır. IX. Milli Eğitim Şûrası dökümanının «Ortaokulda Rehberlik Çalışmaları» bölümünde rehberliğin amacı, rehberlik çalışmalarına katılma yükümlülüğü, rehberlik danışma kurulu ve görevleri, danışman rehber ve görevleri, sınıf öğretmeni ve görevleri, yıl sonu etkinlik raporu, grup rehberi ve görevleri, sınıf öğretmenleri toplantısı, rehberlik ve eğitsel çalışma saatlerinin birleştirilmesi; öğrenci kişisel dosyası, yöneltme tavsiyesi, ek ders ücreti, rehberlik programı, rehberlik teknikleri, uygulanabilecek klavuz programlar hakkında oldukça geniş ve ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir. Sözü edilen görevlerin ve etkinliklerin yürütülebilmesi için de okul programlarında iki saatin rehberliğe ayrılmasına karar verilmiştir. Bu karar, rehberlik çalışmaları için gerekli olan zaman sorununu çözmede önemli bir adım sayılabilir (Kepçeoğlu, 1985, s. 44).

IX. Milli Eğitim Şûrasında alınan kararların, 16 Eylül 1974 tarih ve 1805 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan bir genelgeyle rehberlik ve eğitsel çalışmaların resmi ve özel tüm ortaokullarda, lise ve dengi tüm öğretim kurumlarında 1974 - 1975 öğretim yılından itibaren belirtilen esaslar kapsamında düzenlenmesi ve yürütülmesi öngörülmüştür. Ancak IX. Milli Eğitim Şûrası kararları gereğince, rehberlik uygulamaları için okul programında haftada iki saat olmak üzere «Rehberlik Saati» adı altında ayrılan zaman sınıf öğretmenlerinin sorumluluğuna bırakılmıştır.

IX. Milli Eğitim Şûrasının, rehberlik konusunda ele aldığı ve vardığı kararlar bakımından yöneltme işlevini belirli bir noktadan çıkararak sürekli bir özelliğe kavuşturduğu söylenebilir (Özoğlu, 1982, s. 54). Ancak, rehberlik uygulamalarının sorumluluğunu tamamen sınıf öğretmenlerine bırakması ve uygulamaları okullardaki eğitsel çalışmalar (eğitsel kol çalışmaları) ile aynı anlamda ve birlikte ele alması bakımından çağdaş rehberlik anlayış ve kavramıyla bağdaşamamaktadır. Doğal olarak sonuçta da bu tip rehberlik etkinlikleri uzmanlığı gerektiren uygulamalar olmaktan çok öğretmenin yürütebileceği etkinlikler olarak anlaşılmış ve uygulamaya konulmuştur (Özoğlu, 1982, s. 55).

D. Onuncu Milli Eğitim Şûrasında Rehberlik

1981 yılında toplanan X. Milli Eğitim Şûrasının gündemini, Türk Milli Eğitim Sistemi, bu sistemin bütünlüğü içinde eğitim programları, öğrenci akışını düzenleyen kurallar ve öğretmen yetiştirme konuları oluşturmuştur.

X. Milli Eğitim Şûrası, eğitim sisteminde yönetim boyutu için yeni bir örgütlenme modelini önermiş ve bu modelin ışığı altında okul, ilçe, il ve bakanlık düzeylerinde oluşturulan dört eğitim yönetimi düzeyinin görevlerini, yetkilerini, örgüt ve işleyişini belirlemiştir. Yönetimin görevleri ve yetkileri yukarıda belirtilen dört düzeyde de belli başlı beş alanda toplandığı gözlenmektedir :

1. Eğitim programları işleri,
2. Öğrenci hizmetleri,
3. Personel hizmetleri,
4. Yapım, onarım, donatım ve araç işleri,
5. Bütçeleme işleri.

Öğrenci hizmetleri görev alanının kapsamına, eğitime alınacak ve eğitim süreci içinde olan tüm öğrenci işleri girmektedir. Öğrenci hizmetlerinin başlıca görevi; eğitilecek olan çocuk, genç ve yetişkinin sayım, kayıt, kabul, devam, sınıf geçme, program seçme, başka programa geçme, belge, diploma, beslenme, sağlık, rehberlik, özel eğitim, eğitsel çalışmalar ve benzeri işleri plânlamak, örgütlemek, denetlemek ve değerlendirmek; bu alanda gereken kararları vermek ve iletişimi sağlamaktır.

Görüldüğü gibi, X. Milli Eğitim Şûrası, çağdaş bir kavram ve uygulama olan Öğrenci Kişilik Hizmetlerinin bir bütün olarak okul, ilçe, il ve bakanlık düzeylerinde örgütlenmesini öngörmektedir.

X. Milli Eğitim Şûrasında alınan kararların VII., VIII. ve IX. Şûralarda ol-

duğu gibi, öğrenciyi temel eğitimde iken ilgi, istek, gereksinim ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirmek konusu üzerinde yoğunlaştığı gözlenmektedir.

Şûrada, öğrencilerin temel eğitimin sonunda ve ortay eğitimde çeşitli programlara yönlentilmeleri çeşitli ölçme, değerlendirme araçları ile bireyi tanıma tekniklerinden yararlanılarak elde edilen bilgilere ve ölçümlere göre yapılması gereği üzerinde durulduğu da gözlenmektedir.

X. Milli Eğitim Şûrası, rehberlik personelinin yetiştirme konusunu ilk kez ele alan Şûra olması bakımından daha önceki Şûralardan büyük bir farklılık göstermektedir. Rehberlik personelinin aşağıda belirtildiği gibi, üç düzeyde yetiştirilmesinin gerekli olduğu vurgulanmıştır :

1. Lisans Düzeyi : 4 yıllık bir program.
2. Rehberlik Sertifikası : Üniversitelerin Psikoloji, Eğitim, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümlerinde veya hizmetiçinde verebilir. Lisans üstüne yaklaşık bir yıllık bir program.
3. Mezuniyet Sonrası Eğitimi Düzeyi :
 - a) Bilim Uzmanlığı : Yaklaşık iki yıllık bir program.
 - b) Doktora Düzeyi : Bilim Uzmanlığı üzerine yaklaşık 2-3 yıllık bir program.
 - c) İş başında yetiştirme : Sürekli bir programla alandaki danışman ve sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesi.

Aynı Şûrada personel gereksiniminin saptanırken temel eğitim ve orta öğretim düzeyinde öğrenci sayısının esas alınması ve gereksinimin yaklaşık 200 öğrenciye bir danışman düşecek şekilde plânlanması gerektiği de belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi, Şûra kararları rehberlik ve yönlendirmeye konusunda Milli Eğitim Sistemi içinde örgütlenmeyi, personel yetiştirmeyi, psikolojik ölçme araçlarını geliştirmeyi öngörmektedir. Rehberlik etkinliklerinin eğitim sisteminde uzman kişi tarafından yapılmasını gerekli gören, örgütlenme, personel yetiştirme ve araç, gereç konularında plânlamaya yer veren bu ilkelere bir aşama ve VIII. ve IX. Milli Eğitim Şûraları kararlarına göre bir gelişme olduğu söylenebilir (Özoğlu, 1982, s. 56).

E. Onbirinci Milli Eğitim Şûrasında Rehberlik

1982 yılında toplanan Milli Eğitim Şûrasının gündemini öğretmen ve eğitim uzmanlarının durum ve sorunları oluşturmuştur (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, XI. Milli Eğitim Şûrası, 1982, s. 107 - 123).

Şûrada eğitim uzmanının eğitimi için bir model önerilmiş ve eğitim uzmanının tanımı yapılarak eğitim sisteminde yer alması gereken uzmanlık alanları ve bu alanlarda çalışacaklara verilecek uzmanlık ünvanları saptanmıştır. Ayrıca, eğitim uzmanının öğrenimi, öğrencilik koşulları, öğretmenlerin uzmanlığa geçmesi, eğitim uzmanlarını yetiştirecek kaynaklar, çalışma ve istihdam koşulları hakkında ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır.

«Eğitimde Rehberlik» uzmanlık alanı olarak belirlenmiş; «Okul Danışmanı» ise bu alanda çalışacaklara verilecek uzmanlık ünvanı olarak kabul edilmiştir.

Eğitim uzmanlarının eğitimi raporu «Okul Danışmanı» bölümünde aşağıda belirtilen konular ele alınmıştır.

1. Uzmanın Tanımı :

Okul danışmanı, her düzeydeki eğitim kurumlarında, öğrencilerin eğitim programı, meslek seçimi ve uyum sorunlarını çözmelerine yardım eden, öğretmen ve ana - babalara yol gösteren bir uzmandır.

2. Görevleri :

Okul danışmanı,

a) Öğrencilerin sahip oldukları gizil güçleri, gereksinimleri, beklentileri konusunda bilinçlenmelerine; iş ve eğitim olanaklarından haberdar olmalarına; kendilerini toplumun beklentileri doğrultusunda gerçekleştirmelerini sağlayacak kararlar vermelerine yardımcı olur.

b) Öğrencilerin bireysel özelliklerini doğru ve ayrıntılı bir biçimde saptamak amacıyla çeşitli psikolojik ölçme araçlarını uygular ve ölçme sonuçlarını öğrencilere bireysel olarak yorumlar.

c) Eğitim ve iş olanakları hakkında güncel, ayrıntılı bilgi toplar, bunları öğrencilere duyurur.

d) Öğrencilere bireysel ve grupla psikolojik danışma uygulamaları yapar.

e) Öğretmenlerin, yöneticilerin, öğrenci velilerinin öğrencilerle ilgili sorunlarını çözmelerine yardım eder.

3. Uzmanın Eğitimi İçin Önerilen Model :

Okul danışmanı olabilmek için yüksek lisans eğitimi gereklidir. Lisans eğitimi görenler danışman yardımcısı olarak atanmalıdır.

Okul danışmanı olacaklar :

a) Lisans düzeyinde, eğitim bilimlerinde, eğitime temel olan bilim-

lerde ve rehberliğin temelleri, grup rehberliği, bireyi tanıma teknikleri, psikolojik danışma ilke ve teknikleri, grupla psikolojik danışma ve benzeri dersleri almalıdır.

b) Yüksek lisans düzeyinde ise, okul danışmanlığı alanında kuramsal bilgi ve uygulamaya ağırlık veren uzmanlık dersleri almalı ve bir tez çalışması yapmalıdır.

XI. Milli Eğitim Şûrası, aslında X. Milli Eğitim Şûrasını bütünler niteliktedir. Bu Şûra, «Eğitimde Rehberlik» alanının bir uzmanlık alanı olarak ele alması ve bu alanda çalışacaklara verilecek olan ünvanı «Okul Danışmanı» olarak belirlemesi açısından önemli sayılabilir. Ayrıca, Şûrada okul danışmanı kavramına ilişkin yapılan tanım, okul danışmanından beklenen roller ve uzman eğitimi için önerilen model, çağdaş rehberlik anlayışı, kavram ve uygulamalarıyla tutarlı görünmektedir.

Ülkemizde 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile 1981 yılında yükseköğretimde yapılan yeni düzenlemeler çerçevesinde üniversitelerde psikolojik danışma ve rehberlik alanında lisans ve yüksek lisans programlarının başlatılmasında ve sayılarının giderek artırılmasında XI. Milli Eğitim Şûrası kararlarının etkisinin olduğu söylenebilir.

F. Onikinci Milli Eğitim Şûrasında Rehberlik

1988 yılında toplanan XII. Milli Eğitim Şûrasının gündemi eğitim sistemi, yükseköğretim konusu, öğretmen yetiştirilmesi, eğitimde yeni teknolojiler, Türkçe ve yabancı dil öğretimi, eğitim finansmanı ve öğretim programları konuları oluşturmuştur (T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, XII. Milli Eğitim Şûrası, 1988, s. 26).

XII. Milli Eğitim Şûrasının Türk Eğitim Sistemi ve Yükseköğretim Komisyon Raporlarında ilköğretimden ortaöğretime geçişte sınav sisteminin kaldırılması ve bunun yerine değerlendirme dosyaları ile rehberlik ve yönlendirme yöntemlerinin kullanılması; uzun vadede ilkokuldan üniversiteye kadar üst öğrenime geçişte merkezi sınav sisteminin terk edilerek rehberlik ve öğrencinin başarısına dayalı bir modelin geliştirilmesinin gerekli olduğu vurgulanmış ve sözkonusu modelle ilgili olarak bazı bilgiler verilmiştir (T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, XII. Milli Eğitim Şûrası, 1989, s. 80 - 104).

Sistemin genel, mesleki ve teknik ortaöğretim bölümünde ortaöğretimin, özellikle VIII. Milli Eğitim Şûrasında olduğu gibi, bütün öğrencileri ilgi, istek, yetenek ve gereksinimleri çerçevesinde geliştirilen çeşitli programlarla yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlaması gereğinden söz edilmiştir. Ayrıca, bütün ortaöğretim kurumlarında öğ-

rencilerin ilgi, istek ve yeteneklerine göre yönlendirilmeleri ve karşılaştıkları sorunların çözümünde yardımcı olacak ve başarılı olmalarını kolaylaştıracak bir ortamın sağlanması için rehberlik etkinliklerinin yaygınlaştırılması gereği de karara başlanmıştır.

VIII. IX. ve X. Milli Eğitim Şûralarında olduğu gibi, XII. Milli Eğitim Şûrasında da rehberliğin bir insangücü plânlaması aracı olarak ele alındığı gözlenmektedir. Şûranın, rehberlik etkinliklerinin gelişip yaygınlaşmasına yönelik olarak yeni düşünce ve kararlara sahne olmadığını söyleyebiliriz. Ancak, Şûrada ilkokuldan üniversiteye kadar üst öğrenime geçişte merkezi sınav sisteminin terkedilerek rehberlik ve öğrencinin başarısına dayalı yeni bir sistem kurma eğiliminin belirmesi, kuşkusuz gelecekte rehberliğin eğitimdeki işlevselliğini artıracak niteliktedir. Belki de, ancak böyle bir sistemde rehberlik, eğitim sürecinin önemli bir ögesi olabilecek ve kendisinden beklenen rolleri layıkıyla yerine getirebilecektir.

Ayrıca, XII. Milli Eğitim Şûrasının eğitim sürecinin vazgeçilmez bir ögesi olarak uzun vadede rehberlik hizmetlerinden olan beklentisi, gelecekte bu alanda çalışacak personelin daha nitelikli olması gereğini gündeme getirebilecek özelliktedir.

Sonuç

Buraya kadar özetlenen bilgilerin ışığında, ülkemizde Milli Eğitim Şûralarında rehberlik kavramının hızlı bir gelişme gösterdiği söylenebilir. Ancak, Şûralarda alınan kararlar doğrultusunda yeterli ve gerekli hazırlık yapılmadan rehberlik uygulamalarına geçildiği için rehberlik etkinlikleri, eğitim kurumlarında çağdaş anlamda tutarlı ve etkili bir düzeye erişememiştir.

Rehberlik kavramı VII. Milli Eğitim Şûrasından beri yoğunlukla ele alınmasına karşın, rehberlik yaklaşımının çağdaş anlamı çerçevesinde bazı sorunların hâlâ güncelliğini koruduğunu görmekteyiz. Bu sorunlar şöyle sıralanabilir :

1. Milli Eğitim Bakanlığının rehberliğin önemine tarih, fizik ve matematik derslerinin önemine inandığı kadar inanmadığı kanısı hâlâ yaygındır.
2. Rehberlik uygulamalarının okullarda örgüt, işlev ve personel açısından yeri belirlenmemiştir.
3. Rehberlik, eğitim sisteminde daha çok yöneltme işlemi olarak düşünülmekte ve ülkenin insangücü plânlamasını ayarlayan bir etkinlik olarak görülmektedir.
4. Rehberliğin, eğitim sürecinin yönetim ve öğretim boyutlarının yanı-

sıra ayrı ve önemli bir boyutu olduğu yeterince benimsenmemiş görünmektedir.

5. Rehberlik uygulamaları için yaşamsal önem taşıyan araç-gereç ve bütçe konuları hiç ele alınmamış görünmektedir.

KAYNAKLAR

Baymur, Feriha. «Türkiyede Rehberlik Çalışmalarının Başlangıcı, Gelişimi ve Bugünkü Sorunları» *Eğitimde Rehberlik Araştırmaları*. Ankara : 1980.

Keçeoğlu, Muharrem. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara : Kadioğlu Matbaası, 1985.

Kuzgun, Yıldız. *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara : ÖSYM Eğitim Yayınları; 9, 1988.

Özoğlu, Süleyman Çetin. *Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. İzmir : Ege Üniversitesi Matbaası, 1982.

Tan, Hasan. *Psikolojik Yardım İlişkileri : Danışma ve Psikoterapi*. İstanbul : Milli Eğitim Basımevi, 1986.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. *VII. Milli Eğitim Şûrası Dökümanları. Ortaöğretim Komitesi Raporu*. Ankara : Milli Eğitim Basımevi, 1961.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. *VIII. Milli Eğitim Şûrası*. Ankara : 1970.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. *Tebliğler Dergisi. IX. Şûra Özel Sayısı. Sayı, 1788*. İstanbul : Milli Eğitim Basımevi, 1974.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. *Tebliğler Dergisi. Sayı, 1805, 1974*.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. *X. Milli Eğitim Şûrası*. Ankara : Milli Eğitim Basımevi, 1981.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. *XI. Milli Eğitim Şûrası*. Ankara : Milli Eğitim Basımevi, 1982.

T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı. *XII. Milli Eğitim Şûrası*. İstanbul : Milli Eğitim Basımevi, 1989.

T.C. Resmi Gazete. *24.06.1973 tarih ve 14574 sayılı*.